

ArbitrArch, geschillenbeslechting in de monumentenzorg

Probleem/conflictbeslechting

Eigenaren en beheerders van monumenten worden regelmatig geconfronteerd met allerlei uitdagingen, met mogelijk ook geschillen met het bevoegd gezag of andere belanghebbenden. Het is aan te raden dat die geschillen in het begin, voordat er een langdurig proces ontstaat, worden opgelost. Het gaat bijvoorbeeld om kwesties als: wijziging van bestemming van monumenten; zijn ingrepen bij een monument voor het bevoegd gezag of voor burens aanvaardbaar; activiteiten die men in een monument wil organiseren; heeft de aannemer de restauratiewerkzaamheden conform de monumentenstatus en het restauratieplan uitgevoerd.

ArbitrArch, een instelling die oplossingen van geschillen faciliteert door arbitrage, bindend advies of raadgevend advies, kan een (preventieve) oplossing bieden. ArbitrArch (www.ArbitrArch.nl) is een in 2017 opgerichte stichting met als doel een snelle, goedkope en kwalitatief hoogwaardige geschillenoplossing te faciliteren. Zij organiseert arbitrage, bindend advies of raadgevend advies door gerenommeerde onafhankelijke arbiters/adviseurs met sectorkennis, en ervaren praktijkjuristen. Aanvankelijk richtte ArbitrArch zich uitsluitend op archeologie, maar tegenwoordig ook op andere erfgoedmonumenten, zoals kerkgebouwen

Arbitrage, bindend advies of raadgevend advies

Arbitrage en bindend advies zijn beproefde methoden van geschilbeslechting. Daarbij worden bindende beslissingen gegeven, met als voordeel, vergeleken met de overheidsrechter, dat deze procedures meestal sneller worden afgerond. En dat naast juridische ook relevante ‘sector’-deskundigheid in het rechtsprekende panel is vertegenwoordigd en er dus ook inhoudelijk op de zaak wordt ingegaan. Bekend is de Raad van Arbitrage in Bouwgeschillen, maar ook vele andere sectoren kennen hun eigen arbitrage instituut. Door die sectorkennis kunnen de arbiters/adviseurs veel gemakkelijker diepgaand ingaan op de zaak dan de overheidsrechter. Bij ArbitrArch is de procedure zeer flexibel waardoor korte doorlooptijden – in termen van weken – mogelijk zijn, met communicatie via een internetmodule op een beveiligd platform en met lage kosten. Het proces is vertrouwelijk evenals de uitspraak, behoudens geanonimiseerde publicatie (maar partijen kunnen overeenkomen daarvan af te zien).

Arbitrage en bindend- of raadgevend advies moeten door partijen worden afgesproken. Uitspraken bij arbitrage en bindend advies binden partijen, maar raadgevend advies niet. Echter, een raadgevend advies uitspraak kan toch relevant zijn, nu partijen zich de uitspraak vaak zullen aantrekken, want die is gewezen door gereputeerde deskundigen en is op zorgvuldige wijze tot stand gekomen.

Geschillen met (semi-)overheid

Bij geschillen met een overheidsorgaan wordt doorgaans gekozen voor de overheidsrechter; en als het geschil over vergunningen gaat, dus een publiekrechtelijke aangelegenheid, dan is arbitrage of bindend advies niet eens mogelijk. De overheidsrechter toetst echter een overheidsbesluit in de regel slechts ‘marginaal’, wat in de praktijk veelal neerkomt op de vraag: zijn de juiste procedures doorlopen? De inhoudelijkheid van een geschil komt doorgaans niet aan de orde. Dit in tegenstelling tot een raadgevend advies door ArbitrArch. Daarbij wordt het overheidsbesluit of de vergunning door onafhankelijke deskundigen en met een professioneel procesverloop óók inhoudelijk beoordeeld. En omdat een raadgevend advies partijen (zoals een (semi-)overheidsorgaan) *niet* juridisch bindt, is die belemmering voor deelname van bijvoorbeeld een burgerlijke gemeente weggenomen.

De procedure kan óók door enkele van alle betrokken partijen, en zelfs door slechts één enkele partij worden begonnen. Dat biedt mogelijkheden als die ene partij geen of niet alle van de andere betrokken partijen bereid vindt om aan de procedure mee te doen, terwijl die ene partij wel degelijk een inhoudelijk oordeel van onafhankelijke deskundigen wil hebben.

Raadgevend advies bij vergunningenkwesties

Bij vergunningen komen arbitrage en bindend advies niet in beeld. Juist dan is er plaats voor het raadgevend advies. Bijvoorbeeld als een aanvraag wordt overwogen, en de opdrachtgever wil een idee krijgen van de gegrondheid van eventuele bezwaren van omwonenden tegen zijn plannen; of de regelgeving is onduidelijk of wordt in verschillende gemeenten verschillend toegepast; of de vergunningsvoorwaarden zijn onduidelijk of in strijd met geldende regels.

Conclusie en oproep

ArbitrArch heeft goede ervaringen opgedaan met haar dienstverlening. De hoge kwaliteit van de uitspraak – qua vorm en inhoud – sprak de deelnemers aan. Ook de RCE en de staatssecretaris van OCW bevelen ArbitrArch aan. De staatssecretaris: *“Waar geschillen blijven bestaan kunnen partijen zich ook wenden tot de in 2017 opgerichte stichting ArbitrArch”*. Zoals de voorzitter van de bond Heemschut recent opmerkte juridiseert de maatschappij steeds verder, waardoor veel rechtbankprocedures dreigen. Dan kan de – veel snellere en goedkopere – raadgevend adviesprocedure een belangrijke (preventieve) rol spelen.

ArbitrArch is op zoek naar deskundigen op het terrein van gebouwd erfgoed die als arbiter of adviseur zouden kunnen optreden. Belangstellenden kunnen met ons contact opnemen om hierover nader te worden ingelicht. Er zullen overigens in veruit de meeste gevallen drie arbiters/adviseurs zijn, onder wie één ervaren praktijkjurist (denk aan (oud)rechters, (oud)advocaten uit de procespraktijk e.d.), die tevens de voorzitter van het rechtsprekende panel is.

Wij hopen op een grote belangstelling.

Harmen de Mol van Otterloo, voorzitter

Brigitte Linskens, bestuurslid

Contact voor meer informatie:

ArbitrArch

Jaap Kool, secretaris

E-mail: info@ArbitrArch.nl

Website: <http://www.ArbitrArch.nl/>

Tel.: 0657581019
